

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA

**NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I
DOPUNAMA ZAKONA O ENERGIJI,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, studeni 2008.

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. i članku 50. Ustava Republike Hrvatske («Narodne novine», broj 41/01 i 55/01).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Uvodne napomene i pravni okvir

U srpnju 2001. započela je reforma energetskeg sektora u Republici Hrvatskoj, te je uz Zakon o energiji, («Narodne novine» broj 68/01, 177/04 i 76/07) donijet prvi paket energetskeg zakona kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetskeg djelatnost. U prosincu 2004. Hrvatski sabor donio je drugi paket energetskeg zakona, nakon čega je u srpnju 2007. Hrvatski sabor donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o energiji.

Danas je na snazi niz podzakonskeg propisa koji su donijeti radi provedbe Zakona o energiji i zakona kojima se uređuju pojedine energetske djelatnost, i to: u području električne energije, temeljem Zakona o tržištu električne energije ("Narodne novine", broj 177/04 i 76/07), u području plina, temeljem Zakona o tržištu plina ("Narodne novine", broj 40/07), u području toplinske energije, temeljem Zakona o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom ("Narodne novine", broj 42/05), u području nafte, temeljem Zakona o tržištu nafte i naftnih derivata ("Narodne novine", broj 57/06) i u području regulacije energetskeg djelatnost, temeljem Zakona o regulaciji energetskeg djelatnost ("Narodne novine", broj 177/04 i 76/07).

Budući da se sve više otvara tržište energije u Republici Hrvatskoj, u kojem procesu svi čimbenici - od kupaca i energetskeg subjekata do nadležnih državne institucija - trebaju odgovorno obnašati dužnost i odgovornost propisane pozitivnim propisima, potrebno je pravovremeno poduzimati i sve radnje, uključujući i pravovremene promjene zakonodavnog okvira, kako bi se omogućilo da se energetske djelatnost obavljaju na poticajan način, sukladno pravilima tržišta za one energetske djelatnost koje su tržišne, odnosno, sukladno propisanim reguliranim uvjetima i pravilima za one energetske djelatnost koje se obavljaju kao javne usluge.

Razlozi za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji

Osnovni razlozi za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji proizlaze iz potrebe usklađenja uvjetima u hrvatskom gospodarstvu.

Pored navedenoga, prijedlogom novog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina uvodi se nova energetska djelatnost organiziranja tržišta prirodne plinom koju obavlja operator tržišta plina. Operator tržišta plina djelovat će u okviru Hrvatskog operatora tržišta energije, koji već obavlja energetska djelatnost operatora tržišta električne energije, pa je upravo iz tih razloga bilo potrebno pristupiti izmjeni i dopuni Zakona o energiji u dijelu kojim se propisuje djelatnost organiziranja tržišta prirodne plinom kao javna usluga te da Vlada Republike Hrvatske određuje naknadu za operatora tržišta plina.

Donošenjem ovoga Zakona pridonijet će se stvaranju sveobuhvatnog i kvalitetnijeg zakonskog okvira za ostale zakone i podzakonske propise u području energetike Republike Hrvatske, što je od velike važnosti za sveobuhvatno pokretanje gospodarstva.

Pitanja koja se uređuju Zakonom

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji postigli bi se sljedeći ciljevi:

- uvođenjem nove energetske djelatnosti trgovine električnom energijom omogućava se obavljanje ove djelatnosti na razvidan način,
- provodi se usklađenje sa novim Zakonom o tržištu plina te se propisuje da se nova energetska djelatnost organiziranja tržišta prirodnim plinom obavlja kao javna usluga,
- preciznije se određuje struktura regulirane cijene energije i struktura slobodne cijene energije,
- propisuje se da Vlada Republike Hrvatske određuje naknadu za organiziranje tržišta plina,
- implementacija načela da pravna ili fizička osoba može započeti s obavljanjem energetske djelatnosti samo na temelju dozvole za obavljanje energetske djelatnosti, uvođenjem kaznenih odredbi za obavljanje djelatnosti bez dozvole.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona neće biti potrebno osigurati sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. OBRAZLOŽENJE RAZLOGA ZA DONOŠENJE ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ENERGIJI PO HITNOM POSTUPKU

Sukladno članku 159. stavku 1. Poslovnika Hrvatskog sabora po hitnom postupku donose se zakoni kojim se sprečavaju i otklanjaju veći poremećaji u gospodarstvu.

Obavljanje energetske djelatnosti treba što prije normativno uskladiti s pravnom stečevinom Europske unije, što je jedan od značajnih poslova u pregovaračkom postupku i pridruživanju Republike Hrvatske Europskoj uniji i prilagoditi uvjetima u hrvatskom gospodarstvu.

Potrebna dinamika liberalizacije tržišta i njegovog otvaranja također zahtijeva hitan postupak donošenja Zakona. Trenutačno, zbog neodgovarajućih zakonskih rješenja, taj je proces usporen i predstavlja kočnicu u daljnjem razvoju hrvatskog gospodarstva.

Ukratko, postoji dva bitna razloga za hitnost postupka:

- potreba usklađivanja s novonastalim gospodarskim uvjetima;
- nezadovoljavajući dostignuti stupanj liberalizacije i otvorenosti tržišta energije;

Sve navedeno predstavlja osobito opravdan državni razlog za donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ENERGIJI S OBRAZLOŽENJEM

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ENERGIJI

Članak 1.

U Zakonu o energiji (»Narodne novine«, br. 68/01, 177/04 i 76/07) u članku 15. stavku 1. iza točke 4. dodaje se nova točka 5. koja glasi:

»5. trgovina električnom energijom,«

Dosadašnje točke 5. do 27. postaju točke 6. do 28.

Članak 2.

U članku 20. stavku 2. iza riječi: »(UPP),« dodaju se riječi »organiziranje tržišta prirodnim plinom,«.

Članak 3.

U članku 25. stavci 2. i 3. mijenjaju se i glase:

»(2) Regulirana cijena energije za tarifne kupce sadrži:

– dio cijene prema tarifnim stavkama, za energetske djelatnosti za koje se primjenjuje tarifni sustav,

- naknadu za poticanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije,
- naknadu za naslijeđene troškove, ako su ti troškovi odobreni za pojedinu vrstu energije,
- ostale naknade, ako je to propisano posebnim zakonom.

»(3) Slobodna cijena energije sadrži:

– dio cijene koji se slobodno ugovara,

– dio cijene prema tarifnim stavkama, za energetske djelatnosti za koje se primjenjuje tarifni sustav,

- naknadu za poticanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije,
- naknadu za naslijeđene troškove, ako su ti troškovi odobreni za pojedinu vrstu energije,
- ostale naknade, ako je to propisano posebnim zakonom.«

Članak 4.

U članku 28. stavak 6. mijenja se i glasi:

»(6) Vlada Republike Hrvatske određuje naknadu za organiziranje tržišta električne energije i naknadu za organiziranje tržišta plina na prijedlog Ministarstva. Energetski subjekt za organiziranje tržišta električne energije i energetski subjekt za organiziranje tržišta plina dostavljaju prijedlog Ministarstvu koje pribavlja mišljenje Agencije.«

Članak 5.

Iza članka 35. dodaje se novi članak 35.a koji glasi:

»Članak 35.a

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 20.000,00 do 100.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj fizička ili pravna osoba koja obavlja energetske djelatnosti bez dozvole za obavljanje energetske djelatnosti (članak 16. stavak 1.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se odgovorna osoba fizičke ili pravne osobe novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 20.000,00 kuna.

(3) Uz kaznu za prekršaj može se pravnoj ili fizičkoj osobi koja je počinila više prekršaja ili u roku godine dana ponavlja prekršaje iz stavka 1. ovoga članka izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja energetske djelatnosti do godine dana, a odgovornoj osobi pravne osobe izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja istih poslova do godinu dana.«.

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u «Narodnim novinama».

Klasa:

Urbroj:

Zagreb,

HRVATSKI SABOR

Predsjednik

Hrvatskog sabora

OBRAZLOŽENJE ČLANAKA

Članak 1.

Ovim se člankom propisuje nova energetska djelatnost „trgovina električnom energijom“ čime se omogućava obavljanje te djelatnosti na razvidan način.

Članak 2.

Konačnim prijedlogom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina uvodi se nova energetska djelatnost organiziranja tržišta prirodnim plinom koju obavlja operator tržišta plina. Operator tržišta plina djelovat će u okviru Hrvatskog operatora tržišta energije, koji već obavlja energetska djelatnost operatora tržišta električne energije.

Ovom se člankom Konačnog prijedloga Zakona propisuje da se energetska djelatnost organiziranja tržišta prirodnim plinom obavlja kao pružanje javne usluge.

Članak 3.

Konačnim prijedlogom ovoga članka preciznije se određuje struktura regulirane cijene energije i struktura slobodne cijene energije.

Članak 4.

Sukladno propisanom u članku 2. ovoga Konačnog prijedloga Zakona, člankom 4. Konačnog prijedloga Zakona propisuje se da Vlada Republike Hrvatske, pored naknade za organiziranje tržišta električne energije određuje i naknadu za organiziranje tržišta plina.

Članak 5.

Člankom 5. Konačnog prijedloga Zakona se u prijelaznim i završnim odredbama Zakona o energiji uvodi novi članak 35.a radi kažnjavanja one pravne ili fizičke osobe koja obavlja energetska djelatnost bez dozvole za obavljanje energetske djelatnosti za koju je potrebna dozvola, te se propisuju kazne za takve pravne ili fizičke osobe - od uvođenja novčanih kazni za prekršaje do zabrane obavljanja djelatnosti.

Članak 5.

Člankom 5. Konačnog prijedloga Zakona propisuje se da Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“

VI. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU

Članak 15.

(1) Energetske djelatnosti, u smislu ovoga Zakona, su:

1. proizvodnja električne energije,
2. prijenos električne energije,
3. distribucija električne energije,
4. opskrba električnom energijom,
5. organiziranje tržišta električnom energijom,
6. proizvodnja plina,
7. isporuka i prodaja prirodnog plina iz vlastite proizvodnje,
8. dobava plina,
9. skladištenje prirodnog plina,
10. transport prirodnog plina,
11. distribucija plina,
12. upravljanje terminalom za ukapljeni prirodni plin (UPP),
13. opskrba plinom,
14. proizvodnja toplinske energije,
15. distribucija toplinske energije,
16. opskrba toplinskom energijom,
17. proizvodnja biogoriva,
18. proizvodnja naftnih derivata,
19. transport nafte, naftovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta iz točke 21. ovoga stavka,
20. transport naftnih derivata produktovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta iz točke 21. ovoga stavka,
21. transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom,
22. trgovina na veliko naftnim derivatima,
23. trgovina na malo naftnim derivatima,
24. skladištenje nafte i naftnih derivata,
25. trgovina na veliko ukapljenim naftnim plinom (UNP),
26. trgovina na malo ukapljenim naftnim plinom (UNP),
27. trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije.

(2) Pod energetsom djelatnošću iz stavka 1. točke 11. ovoga članka razumijeva se i distribucija miješanog ukapljenog naftnog plina, isparenog ukapljenog naftnog plina, gradskog plina, bioplina i plina iz biomase, ako se te vrste plina mogu tehnički i sigurno distribuirati kroz distribucijski sustav plinovoda.

(3) Pod energetsom djelatnošću iz stavka 1. točke 13. ovoga članka razumijeva se i opskrba miješanim ukapljenim naftnim plinom, isparenim ukapljenim naftnim plinom, gradskim plinom, bioplinom i plinom iz biomase, ako se te vrste plina mogu tehnički i sigurno distribuirati kroz distribucijski sustav plinovoda.

Članak 20.

(1) Energetske djelatnosti utvrđene ovim Zakonom obavljaju se prema pravilima kojima se uređuju tržišni odnosi ili kao pružanje javnih usluga.

(2) Kao javne usluge obavljaju se energetske djelatnosti: proizvodnja električne energije za tarifne kupce, prijenos električne energije, distribucija električne energije, organiziranje tržišta električne energije, opskrba električnom energijom tarifnih kupaca, dobava plina, skladištenje prirodnog plina, transport prirodnog plina, distribucija plina, upravljanje terminalom za ukapljeni prirodni plin (UPP), opskrba plinom tarifnih kupaca te distribucija toplinske energije.

Članak 25.

(1) Cijene energije mogu biti regulirane ili slobodne.

(2) Regulirana cijena energije za tarifne kupce sadrži:

- dio cijene prema tarifnim stavkama, za energetske djelatnosti za koje se primjenjuje tarifni sustav,

- naknadu za poticanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije,

- naknadu za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti,

- naknadu za naslijeđene troškove, ako su ti troškovi odobreni za pojedinu vrstu energije,

- naknadu za obavljanje poslova organiziranja tržišta električne energije, samo za električnu energiju,

- ostale naknade, ako je to propisano posebnim zakonom.

(3) Slobodna cijena energije sadrži:

- dio cijene koji se slobodno ugovara,

- tarifne stavke za korištenje mreže/sustava, za one vrste energije za koje se koristi mreža/sustav,

- naknadu za poticanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije,

- naknadu za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti,

- naknadu za naslijeđene troškove, ako su ti troškovi odobreni za pojedinu vrstu energije,

- naknadu za obavljanje poslova organiziranja tržišta električne energije, samo za električnu energiju,

- ostale naknade, ako je to propisano posebnim zakonom.

Članak 28.

(1) Metodologiju, odnosno tarifne sustave bez visine tarifnih stavki, za:

- proizvodnju električne energije, s iznimkom za povlaštene kupce,

- opskrbu električnom energijom, s iznimkom povlaštenih kupaca,

- opskrbu plinom tarifnih kupaca,

- proizvodnju toplinske energije, s iznimkom za povlaštene kupce,

- opskrbu toplinskom energijom, s iznimkom povlaštenih kupaca,

- prijenos električne energije,
- distribuciju električne energije,
- distribuciju plina,
- skladištenje prirodnog plina,
- upravljanje terminalom za ukapljeni prirodni plin (UPP),
- transport prirodnog plina,
- distribuciju toplinske energije,

donosi Agencija, a nakon što pribavi mišljenje energetske subjekata za obavljanje čijih djelatnosti se primjenjuje tarifni sustav i Ministarstva.

(2) Vlada Republike Hrvatske određuje visinu pojedinih tarifnih stavki u tarifnim sustavima iz stavka 1. ovoga članka na prijedlog Ministarstva.

(3) Prijedlog Ministarstvu za promjenu visine tarifnih stavki u tarifnim sustavima iz stavka 1. ovoga članka može podnijeti energetski subjekt za obavljanje čijih djelatnosti se primjenjuje tarifni sustav ili Agencija.

(4) Ministarstvo je dužno na prijedlog za promjenu visine tarifnih stavki iz stavka 3. ovoga članka koji je podnio energetski subjekt za obavljanje čijih djelatnosti se primjenjuje tarifni sustav pribaviti mišljenje Agencije, a na prijedlog za promjenu visine tarifnih stavki koji je podnijela Agencija zatražiti mišljenje energetskog subjekta za obavljanje čijih djelatnosti se primjenjuje tarifni sustav.

(5) Vlada Republike Hrvatske određuje naknade za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije i donosi tarifni sustav za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, na prijedlog Ministarstva koje je pribavilo mišljenje Agencije.

(6) Vlada Republike Hrvatske određuje naknadu za organiziranje tržišta električne energije na prijedlog Ministarstva. Energetski subjekt za organiziranje tržišta električne energije dostavlja prijedlog Ministarstvu koje pribavlja mišljenje Agencije.

(7) Primjenu tarifnih sustava i naknada nadzire Agencija.